

G

"ZACHĘTA"
Narodowa Galeria Sztuki
Dział Dokumentacji
00-916 Warszawa, Pl. Malachowskiego 3
centr 827-58-54, fax 827-66-03

100/72

T A D E U S Z G R O N O W S K I

**MAJ
1972**

ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW
CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH
WARSZAWA „ZACHĘTA” PL. MAŁACHOWSKIEGO 3

WYSTAWA PRAC Z LAT 1945-72

Historyk sztuki trudzący się nad odtworzeniem i opisaniem dotychczasowego przebiegu pracy artystycznej Tadeusza Gronowskiego stanie przed zadaniem równie atrakcyjnym jak mozolnym. Trudność zadania wynika tu zarówno z wielkości i różnorodności owych prac, jak z faktu, że wiele z nich po upływie lat uległo rozproszeniu i zatraceniu, że dziś niełatwo trafić na ślady pozwalające rekonstruować wygląd i charakter dzieł z natury swej nietrwałych takich jak projekty scenograficzne czy wnętrzarsko wystawiennicze. Niezwykła jest wszechstronność działań Gronowskiego. Projektował dekoracje i kostiumy teatralne, witryny wytwornych firm handlowych i pawilony na licznych targach i wystawach, zajmował się malarstwem ściennym i projektowaniem znaczków pocztowych, komponował prospekty, etykiety, opakowania, układy typograficzne, robił ilustracje i plakaty. Te ostatnie przyniosły mu największy rozgłos, utrwalając już przed wojną pozycję Gronowskiego jako pioniera i klasyka nowoczesnej sztuki plakatowej w Polsce.

To są już jednak rachunki historyczne, którymi niechaj się zajmą badacze ubiegłych dziesięcioleci. Krytyka obserwowanego poczynania aktualne artysty zastanowiąc musi przede wszystkim tajemnica aktywności bynajmniej nie jubileuszowej, którą przejawiał Gronowski w latach ostatnich, po przerwie związanej z długotrwałym przesowaniem w Związku Plastyków.

Wydaje się, że nie jest to tajemnica związana tylko z owym ostatnim szczególnie interesującym i niespodziewanym okresem działalności. Polega ona — jak sądzę — na tym, że Gronowski uprawiając przez wiele lat przede wszystkim grafikę użytkową — nigdy nie był jednym z owych licznych profesjonalistów użytkowników zamkniętych w swej wąskiej problematyce praktyczno-zawodowej. Istotna jest tu nie tylko okoliczność, że zajmował się obok użytkowej również grafiką artystyczną czy malowaniem panneaux, ale fakt, że był aktywnym i czujnym uczestnikiem życia artystycznego w Warszawie i w Paryżu, że działał niejako w sąsiedztwie naszej konstruktywistycznej awangardy, a będąc bliski bardziej umiarkowanej tendencji „Rytmu” brał udział w wystawach tego ugrupowania.

Ta potrzeba i zdolność czerpania wciąż na nowo z nurtów żywej sztuki dała o sobie znać ponownie pod koniec lat pięćdziesiątych, gdy Gronowski wystawił niespodziewanie zespół prac olejnych nawiązujących do tradycji kubizmu. Były to płótna oszczędne w kolorze, dalekie od wdzięcznej barwności i stylizacji właściwej jego dawniejszym plakatom.

W dziesięć lat później powracając ze wzmogoną energią do pracy twórczej — zaskoczył przyjaciół swej sztuki i publiczność warszawską kolekcją prac zupełnie nowych, które sam określał jako swój debiut malarski. Pisałem wówczas o tych pracach: „Można tu dostrzec kontynuację problematyki malarskiej podjętej poprzednio i wzbogaconej wiedzą o dzisiejszej sztuce wizualnej. Można w tej serii obrazów wykonanych temperą na papierze zauważyć powiązanie dojrzałej koncepcji malarskiej z doświadczeniami znakomitego warsztatu grafika. Myślę jednak, że tak naturalna i swobodna symbioza wspomnianych czynników nie byłaby możliwa gdyby ów powrót pasji malowania nie był równocześnie powrotem do lat młodości autora, do idei dociekań estetycznych, które wówczas były nowe, a dziś stanowią znowu jeden z żywotnych wątków sztuki”.

Ten powrót do własnej młodości poprzez fascynację dzisiejszą sztuką konstrukcyjno-wizualną ożywił również nowymi wartościami plakatowe prace Gronowskiego. Na wystawie zorganizowanej z okazji półwiecza pracy twórczej pozycją szczególnie atrakcyjną będą te właśnie najnowsze obrazy i plakaty — znaki żywotności człowieka i artysty powstałe na przekór upływowi czasu.

Janusz Bogucki

*Prostota nie jest celem sztuki, ale w miarę zbliżania się do istoty rzeczy osiągamy ją.
Prostota to rozwikłana złożoność.
Teorie są wzorcami bez wartości, tylko działanie się liczy.*

Constantin Brancusi

TADEUSZ GRONOWSKI, Warszawa, Okólnik 9

Ur. 5 X 1894 w Warszawie. Studiował w latach 1917—1925 na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej pod kierunkiem Z. Kamińskiego. W 1923 r. założył wraz z H. Bormanem i J. Gelbardem atelier graficzno-reklamowe „Plakat”. Już w czasie studiów rozpoczął samodzielną pracę w dziedzinie grafiki artystycznej i użytkowej (plakaty, opakowania, ilustracje książkowe, etykiety, prospekty, układy typograficzne i znaczki pocztowe), wystawiennictwa, architektury wnętrz, scenografii i projektowania kostiumów oraz malarstwa sztalugowego i ściennego.

W latach 1924—1930 projektował dekoracje w Reducie (współpraca z Leonem Schillerem), Teatrze Narodowym i Teatrze Polskim w Warszawie a w latach 1926—1936 w czasie częstych pobytów w Paryżu współpracował jako grafik i dekorator z takimi magazynami jak: Gallerie La Fayette, Au Printemps, Trois Quartiers.

W latach 1920—1924 projektował szatnię graficzną wydawnictwa „Ignis”. Od 1930 do 1934 r. był redaktorem artystycznym i współwydawcą miesięcznika „Grafika”. Był współzałożycielem KAGR-u w 1933 r. Projektował rozwiązania wnętrz lokali użyteczności publicznej jak sklepy i kina. W zakresie projektowania reklam i opakowań współpracował z firmami J. Fruziński, E. Wedel i Schicht. Brał udział w życiu artystycznym Warszawy wystawiając w IPS-ie wspólnie z grupą „Rytm” i ZSA oraz w Zachęcie z TZSP grafikę, dekorację teatralną i plakat.

W dziedzinie ilustracji do dzieł literatury pięknej współpracował ze „Skamandrem” i innymi wydawnictwami.

W 1925 r. projektował Pawilon Polski na Międzynarodowej wystawie w Brukseli za który otrzymał Komandorię Leopolda II. Po 1945 r. projektował pawilony na wystawach i targach krajowych, m.in.: Wystawa Ziem Odzyskanych, Wrocław 1948 oraz polskie pawilony na międzynarodowych wystawach handlowych, m.in.: Paryż 1963, Londyn 1964.

Ponadto projektował urządzenia wnętrz wielu gmachów państwowych a także Teatru Wielkiego w Warszawie, m.in.: żyrandole, gobeliny, kinkiety, pająki szklane, elementy dekoracyjne w westybulu i na schodach prowadzących na pierwszą kondygnację, elementy ozdobne kurtyny, część mebli w pomieszczeniach reprezentacyjnych.

Uczestniczył w wielu konkursach na plakat uzyskując nagrody i wyróżnienia, m.in.: I nagroda za plakat Państwowa Odznaka Sportowa 1933, I nagroda za plakat Elida 1933, I nagroda za plakat dla Towarzystwa Amerykańsko-Polskiego „Ampol” 1933. Odznaczony Krzyżem Komandorskim Polonia Restituta. Jest laureatem nagrody I stopnia Ministra Kultury i Sztuki za całokształt twórczości, 1967.

W latach 1954—1957 i 1961—1964 oraz 1964—1967 pełnił obowiązki prezesa ZG ZPAP. Miał kilka wystaw indywidualnych w Warszawie w 1934, 1938, 1958 (z S. Zaczeniukiem), 1963, 1966, 1969, 1970 i w Moskwie w r. 1966.

Po wojnie brał udział w wielu wystawach zbiorowych w kraju, m.in.: Plastycy w walce o pokój, Warszawa 1950; Ogólnopolska wystawa książki i ilustracji, Warszawa 1951; Ogólnopolska wystawa architektury wnętrz i sztuki dekoracyjnej, Warszawa 1952; Pierwsza ogólnopolska wystawa plakatu, Warszawa 1953 — II nagroda równorzędna; II Ogólnopolska wystawa ilustracji, plakatu i drobnych form, Warszawa 1955; Polski plakat polityczny, Szczecin, Turek, Piotrków Trybunalski, Wrocław 1960/61; Wystawa plakatu z cyklu: Polskie dzieło plastyczne w XV-lecie PRL, Warszawa 1961 — nagroda II stopnia; Wystawa

grafiki reklamowej w XV-lecie PRL, Warszawa 1962; Wystawa plakatu (wybór z wystawy plakatu w XV-lecie PRL), Łódź, Lublin, Olsztyn, Wrocław, Opole 1962; Sztuka warszawska od średniowiecza do połowy XX w. wystawa jubileuszowa zorganizowana w 100-lecie powstania Muzeum 1862—1962, Warszawa 1962, XX-lecie LWP w twórczości plastycznej, Warszawa 1963; Polski plakat polityczny 1944—1964, Warszawa 1964; Plakat teatralny i filmowy w XX-leciu PRL, Warszawa 1964; I Ogólnopolskie biennale plakatu, Katowice 1965; Wystawa plakatu w XV-lecie WAG, Warszawa 1965; Od Młodej Polski do naszych dni, Warszawa 1966; Wystawa retrospektywna polskiego plakatu politycznego 1944—1967, Warszawa 1967; Plakat międzywojenny „Biblioteki Polskiej” w Bydgoszczy, Bydgoszcz 1968; Polski plakat filmowy 1947—1967, Poznań 1969; Barwy Lipcowego Manifestu — wystawa plakatu 1964—1969, Poznań 1969; Lenin i Jego idea, Warszawa 1970; Muzyka w grafice użytkowej, Bydgoszcz, Toruń 1970.

Uczestniczył w wystawach sztuki polskiej za granicą, m.in.: Wystawa plakatu polskiego, Praga 1934; Wystawa polskiej książki i ilustracji, Budapeszt 1948; Wystawa plakatu polskiego, Praga 1949; Wystawa ilustracji książkowej, Sofia 1949; Polski plakat współczesny, Budapeszt 1950; Wystawa plakatu polskiego, Rumunia 1950; Plakat polski, Bruksela 1950; Wystawa polskiego plakatu, Wiedeń 1950; Wystawa polskiego plakatu, Moskwa 1952; Polscy graficy i ilustratorzy, Amsterdam 1953; Plakat polski, Bruksela 1955; Wystawa ilustracji książkowej i plakatu (objazdowa po CHRL), 1955/57; Wystawa sztuki polskiej, Kijów, Mińsk 1955; Wystawa plakatu polskiego, Rumunia 1955; Wystawa plakatu polskiego, Bruksela, Tournai 1955; Wystawa plakatu polskiego, USA 1955; Wystawa polskiego plakatu i ilustracji książkowej, Tien-sin, Mugden, Charbin, Uchań, Czuncin, Nankin, Szanghaj, Kanton 1956; Wystawa sztuki polskiej, New Delhi, Kalkuta, Madras, Bombaj, 1956; Wystawa grafiki, ilustracji książkowej i plakatu, Berlin, Hamburg, Kolonia 1956; Wystawa plakatu polskiego, Buenos Aires, Rosario 1956; Wystawa plakatu polskiego, Austria 1956; Wystawa plakatu polskiego, Wiedeń 1957; Wystawa plakatu polskiego, Albania 1957; Wystawa plakatu polskiego, Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna 1957; Wystawa plakatu polskiego, Belgrad, Zagrzeb 1958; Wystawa plakatu polskiego, Wiedeń, Graz, Salzburg, Innsbruck 1957; Polski plakat polityczny, Budapeszt 1961; Wystawa polskiego plakatu, Kopenhaga 1963; Wystawa polskiego plakatu, Moskwa 1963; Wystawa polskiego plakatu, Rzym, Modena, Bari 1963; Wystawa plakatu polskiego, Praga 1966; Retrospektywna wystawa plakatu polskiego 1945—1969, Parma, Mediolan, Turyn, Rzym 1969/70. Brał udział w wystawach międzynarodowych, m.in.: Międzynarodowa wystawa plakatu, Monachium, Stuttgart 1929, Międzynarodowa wystawa sztuki dekoracyjnej, Paryż 1925 — Grand Prix za zestaw plakatów; Międzynarodowa wystawa sztuka i technika, Paryż 1937 — Grand Prix za dekoracje i kostiumy; Międzynarodowa wystawa plakatu, Londyn 1951; Międzynarodowa wystawa plakatu, Karlsruhe 1952; Międzynarodowa wystawa plakatu turystycznego, Waszyngton 1957; Międzynarodowa wystawa sztuki książki (IBA), Lipsk 1965 — złoty medal zespołowo; I Międzynarodowe biennale plakatu, Warszawa 1966; Międzynarodowy plakat rewolucyjny 1917—1967, Warszawa 1967; Międzynarodowe biennale plakatu, Warszawa 1968.

Prace w zbiorach: Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Teatralnego w Warszawie, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Muzeum Sztuki w Łodzi oraz Muzeum Architektury we Wrocławiu.

SPIS PRAC

PLAKATY

1. Wystawa przemysłu spożywczego, 1946, druk, 62×86
2. Pożyczka odbudowy, 1946, oryginał, 62×86
3. III Rocznicą Powstania w Getcie Warszawskim, 1946, druk, 62×86
4. Orbis, 1946, druk, 86×61,5
wł. Muzeum Plakatu w Wilanowie
5. Konkurs Szekspirowski, 1947, druk, 86×61
wł. Muzeum Plakatu w Wilanowie
6. Wydawnictwa Szkolenia Zawodowego, 1948, oryginał, 70×100
7. Festiwal Polskiej Muzyki Ludowej, 1948, oryginał, 63×86
8. Festiwal Filmów Czechosłowackich, 1949, druk, 86×60,5
wł. Muzeum w Wilanowie
9. I Polski Kongres Pokoju, 1950, druk, 98,5×67
wł. Muzeum Plakatu w Wilanowie
10. Żywy trup, 1952, druk, 63×86
11. Trafiła kosa na kamień, 1953, druk, 63×86
12. Raduj się Polsko, 1954, druk, 63×86
13. Wielki balet, 1954, druk, 86,5×61
wł. Muzeum Plakatu w Wilanowie
14. „Dałaś Polsko Ludowa swym dzieciom dzień radosny dziesięciolecia”, 1955, druk, 99×69
wł. Muzeum Plakatu w Wilanowie
15. Polska — Łazienki, 1955, oryginał, 70×100
16. Wielki balet, 1956, druk, 62×86
17. Besuch Polen. Kościół w Sękowej, 1957, druk, 99,5×69,5
wł. Muzeum Plakatu w Wilanowie
18. Święto Kolejarza, 1957, oryginał, 113,5×81
wł. Muzeum Plakatu w Wilanowie
19. Polska, 1959, oryginał, 112×77
20. Czy jesteś przyjacielem dziecka?, 1959, druk, 98,5×68
wł. Muzeum Plakatu w Wilanowie
21. Święto 22 Lipca, oryginał, 70×100
22. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej, 1959, druk, 70×100
23. Teatr Bajka, 1959, druk, 50×68

24. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, 1959, druk, 70×100
25. Année Chopin 1960, 1959, oryginał 120×86
26. Hrabina, 1960, druk, 97,5×67,3
wł. Muzeum Plakatu w Wilanowie
27. Giselle, 1960, druk, 70×100
28. Dzień Stoczniewca, 1960, oryginał, 70×100
29. SFOS buduje stolicę, 1960, oryginał, 70×100
30. 15-lecie PRL, wystawa plastyki, 1960, oryginał, 120×86
31. Wystawa książki i ilustracji, 1961, oryginał, 80×112
32. Budowa szkół 1000-lecia, 1961, druk, 42×58
33. Wystawa wnętrz, 1962, oryginał, 83×110
34. Wystawa grafiki reklamowej, 1962, oryginał, 80×112
35. Milenium, 1962, oryginał, 70×100
36. Otello, 1963, oryginał, 80×120
37. Wódka = Nędza, 1963, oryginał, 63×86
38. Mahagonny, 1963, druk, 70×100
39. Kongres CRZZ, 1964, oryginał, 70×100
40. Cyrk, 1964, oryginał, 70×100
41. Lot, 1964, oryginał, 86×120
42. XXXV Międzynarodowe Targi Poznańskie, 1965, oryginał, 70×100
43. Budujemy stolicę, 1965, oryginał, 80×112
44. Teatr dla dzieci „Lalka”, 1965, oryginał, 80×110
45. Halka, 1965, oryginał, 70×100
46. Święto 22 Lipca, 1965, oryginał, 70×100
47. Poznań, 1966, oryginał, 70×100
48. Pologne, 1966, oryginał, 70×100
49. Lody Bambino, 1966, druk, 48×67
50. Pologne, 1967, oryginał, 70×100
51. Poznań 70, 1969, oryginał, 120×86
52. Warszawska Jesień, 1969, oryginał, 120×86
53. Hrabina, 1969, oryginał, 86×120
54. Jutro, 1969, oryginał, 86×120
55. Wesele Figara, 1970, oryginał, 86×120
56. Wyścig Pokoju, 1970, oryginał, 120×86
57. Straszny dwór, 1970, oryginał, 86×120
58. Loteria Państwowa, 1970, oryginał, 61×82
59. Kopernik, 1971, oryginał, 120×86
60. Hamlet, 1971, oryginał, 120×86

61. Tosca, 1971, oryginał, 120×86
62. Jadąc na urlop odwiedź CDT, druk, 85×59
wł. Muzeum Plakatu w Wilanowie
63. La Pologne vous invite, druk, 99,5×69,5
wł. Muzeum Plakatu w Wilanowie

KOMPOZYCJE MALARSKO-GRAFICZNE

Wszystkie prace wykonane temperą

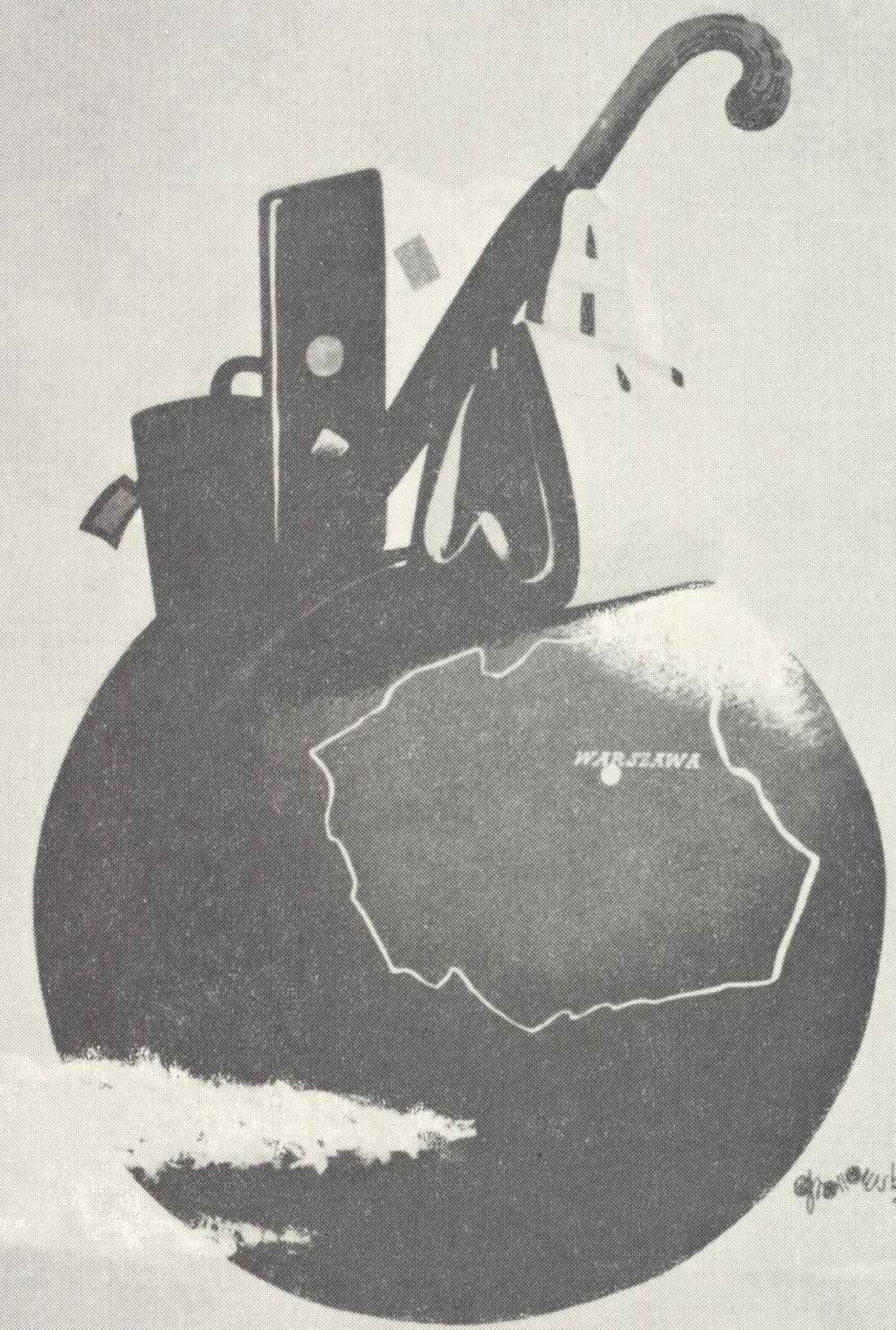
1. Zamach na pociąg, 1952, 43×52,5
wł. Muzeum Narodowego w Warszawie nr inw. Rys. W. 1125
2. Kompozycja „Akord”, 1956, 183×155
3. Popołudnie Fauna, 1956, 221×142
4. Geniusz, 1957, 120×140
5. Jednoróg, 1957, 130×113
6. Szkice dekoracyjne do wnętrz reprezentacyjnych Opery Warszawskiej, 1961—1964
7. Akwarium, 1963, 83×100
8. Kompozycja „Czerwona kula”, 1965, 83×110
9. Labirynt, 1966, 94×150
10. Kompozycja A 5, 1967, 80×120
11. Wschód, 1967, 70×100
12. Kompozycja A 15, 1967, 79×120
13. Kompozycja 9, 1967, 92×160
14. Kompozycja XX b, 1968, 112×82
15. Kompozycja AA, 1968, 86×120
16. Kompozycja 7, 1968, 86×122
17. W poszukiwaniu środka, 1968, ...
18. Świstek papieru, 1969, 83,2×110
wł. Muzeum Narodowego w Warszawie nr inw. Rys. W. 3482
19. Ruch w poziomach, 1969, 105×150
20. Katedra, 1969, 75×115
21. Kompozycja „Perpetuum”, 1969, 85×155
22. Kompozycja symetryczna, 1969, 86×120
23. Kompozycja na tle, 1969, 80×110
24. Crescendo, 1969, 90×120
25. Kompozycja geometryczna nr 2, 1969, 80×120

26. Kompozycja geometryczna nr 3, 1969, 80×115
27. Kompozycja XVIII, 1969, 80×114
28. Synkopa, 1970, 86×115
29. Fryz, 1970, 190×75
30. Krzew gorejący, 1970, 153×95
31. Spotkanie, 1970, 138×107
wł. Muzeum Architektury we Wrocławiu
32. Fantasma, 1970, 190×86
33. Labirynt 970, 1970, 90×160
34. Eksplozja, 1971, 148×86
35. Nova, 1971, 146×96
36. Megafony optymizmu, 1971, 95×150
37. Kompozycja 8, 1971, 86×122
38. Kompozycja 5, 1971, 113×130
39. Tragedia grecka, 1971, 95×150
40. Balet Bejarta, 1971, 150×95
41. Syrena, 1972, 105×150
42. Wenus 2000, 1972, 146×95
43. Kompozycja AC, 1968, 160×92,5
wł. Muzeum Sztuki w Łodzi nr. inw. M. Szt. Ł. 1731
44. Arlekin, 1969, 187×95
45. Kompozycja geometryczna, 1970, 85×115

PLAKATY

POLSKIE BIURO PODROZY
BUREAU DE VOYAGES POLONAIS POLISH TRAVEL OFFICE

ORBIS

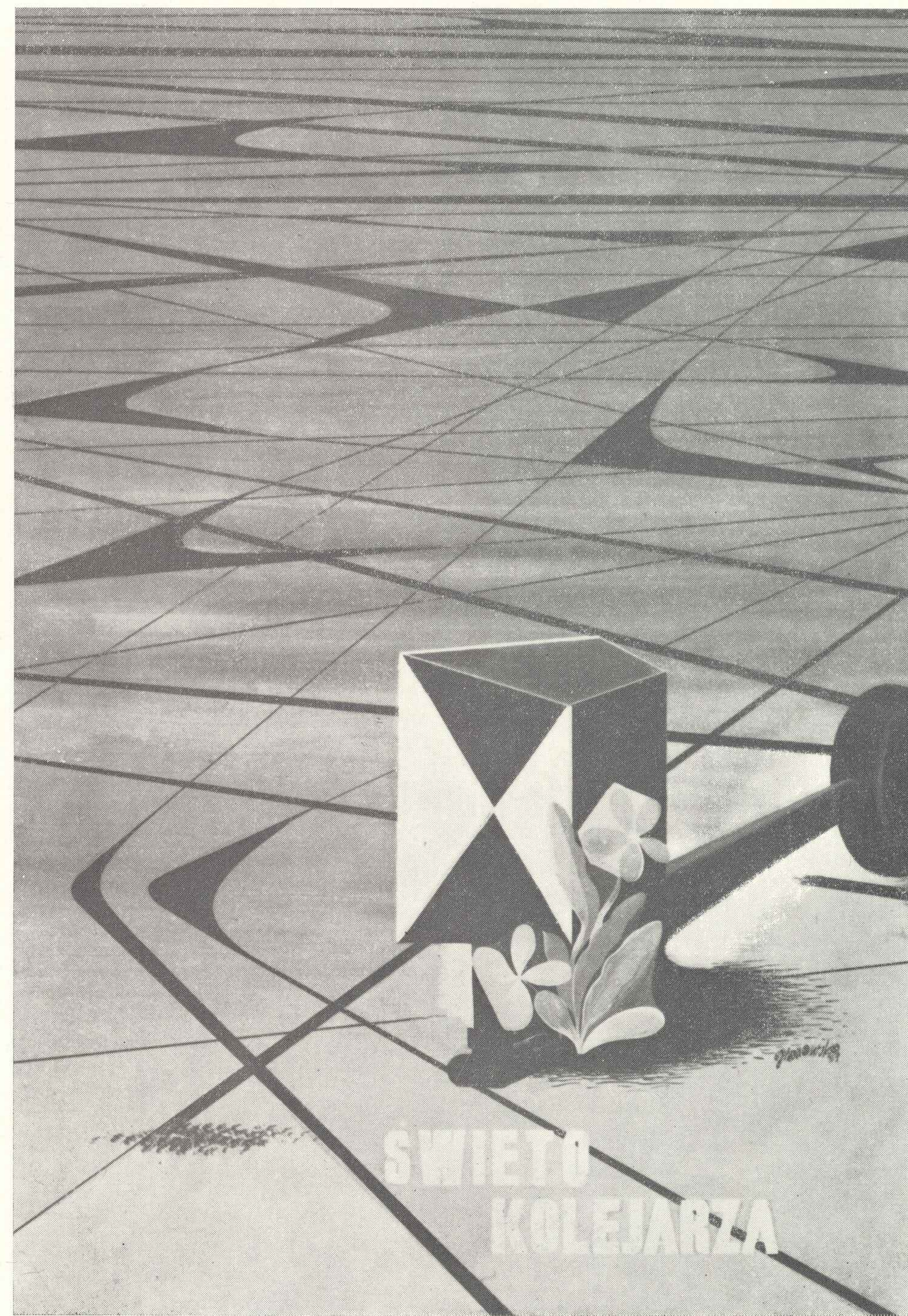
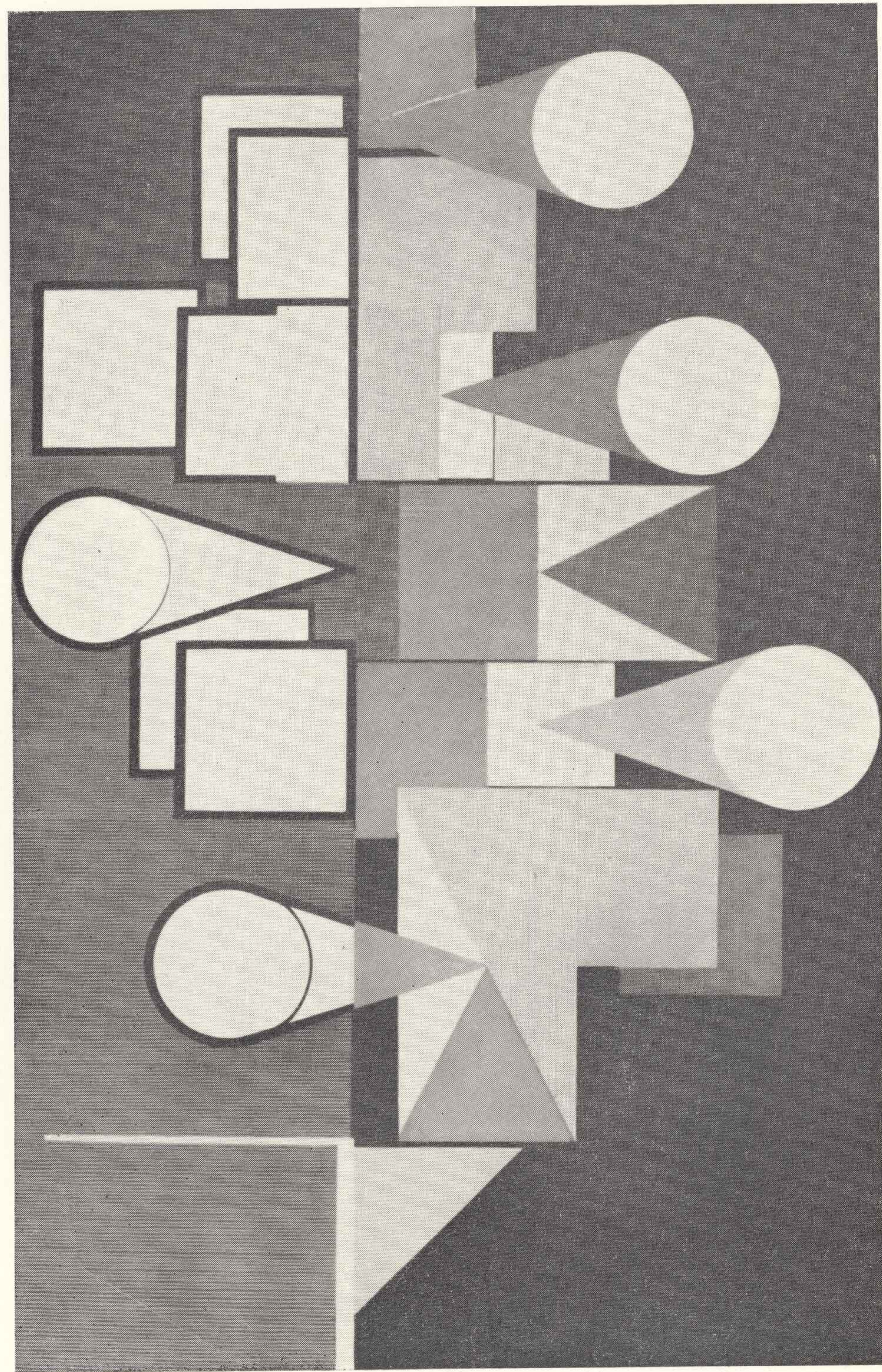

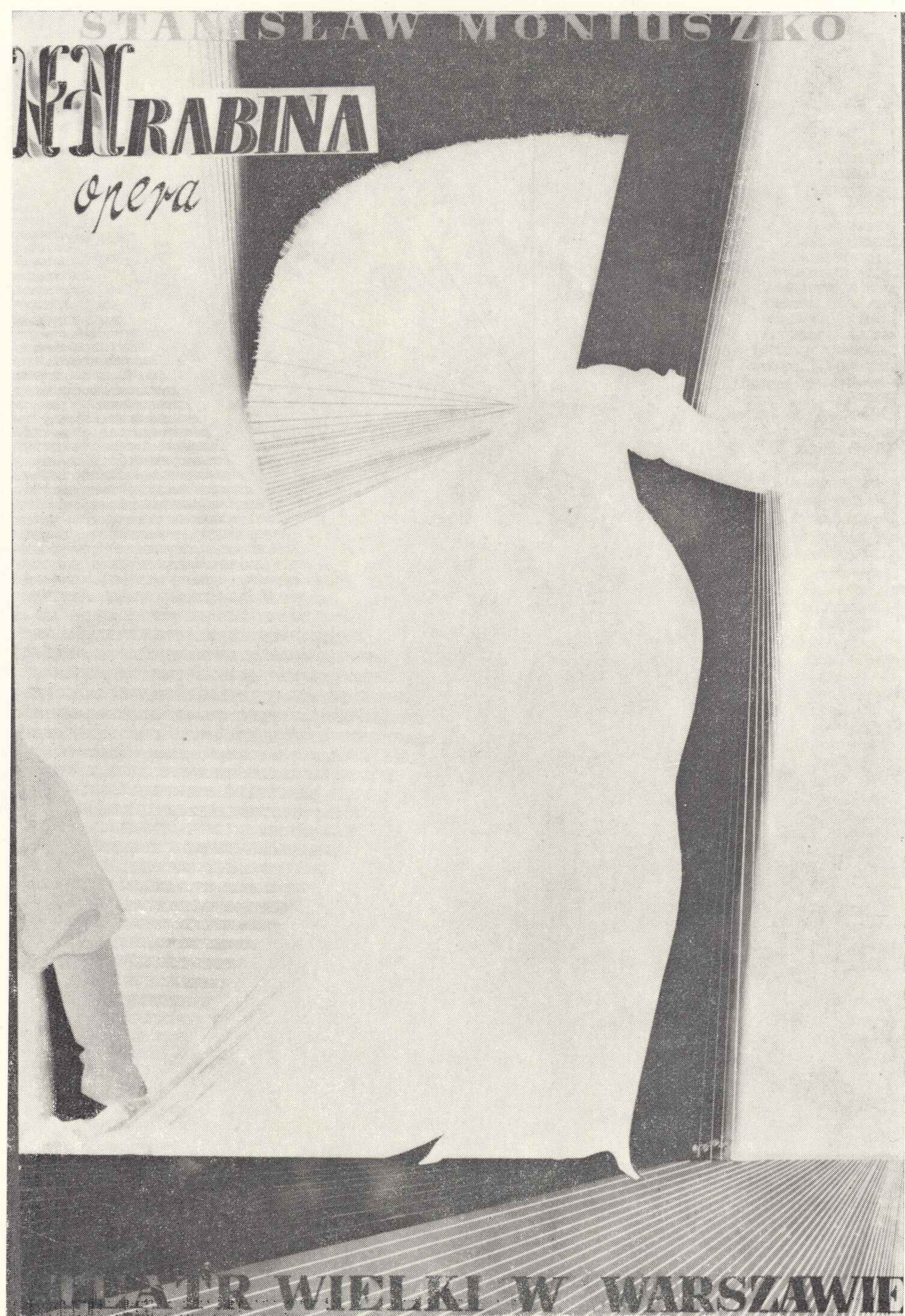
POLSKA

POLOGNE

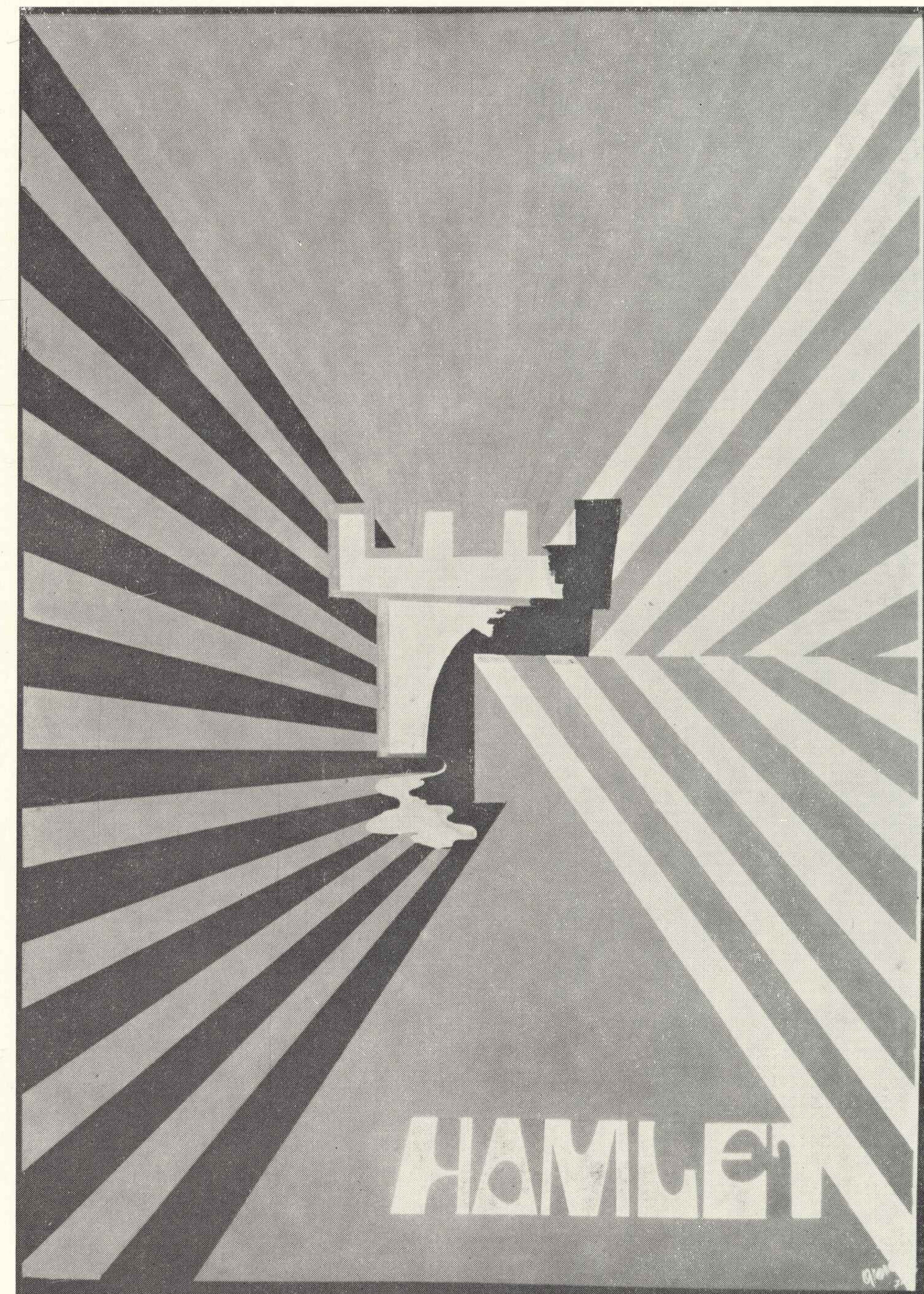
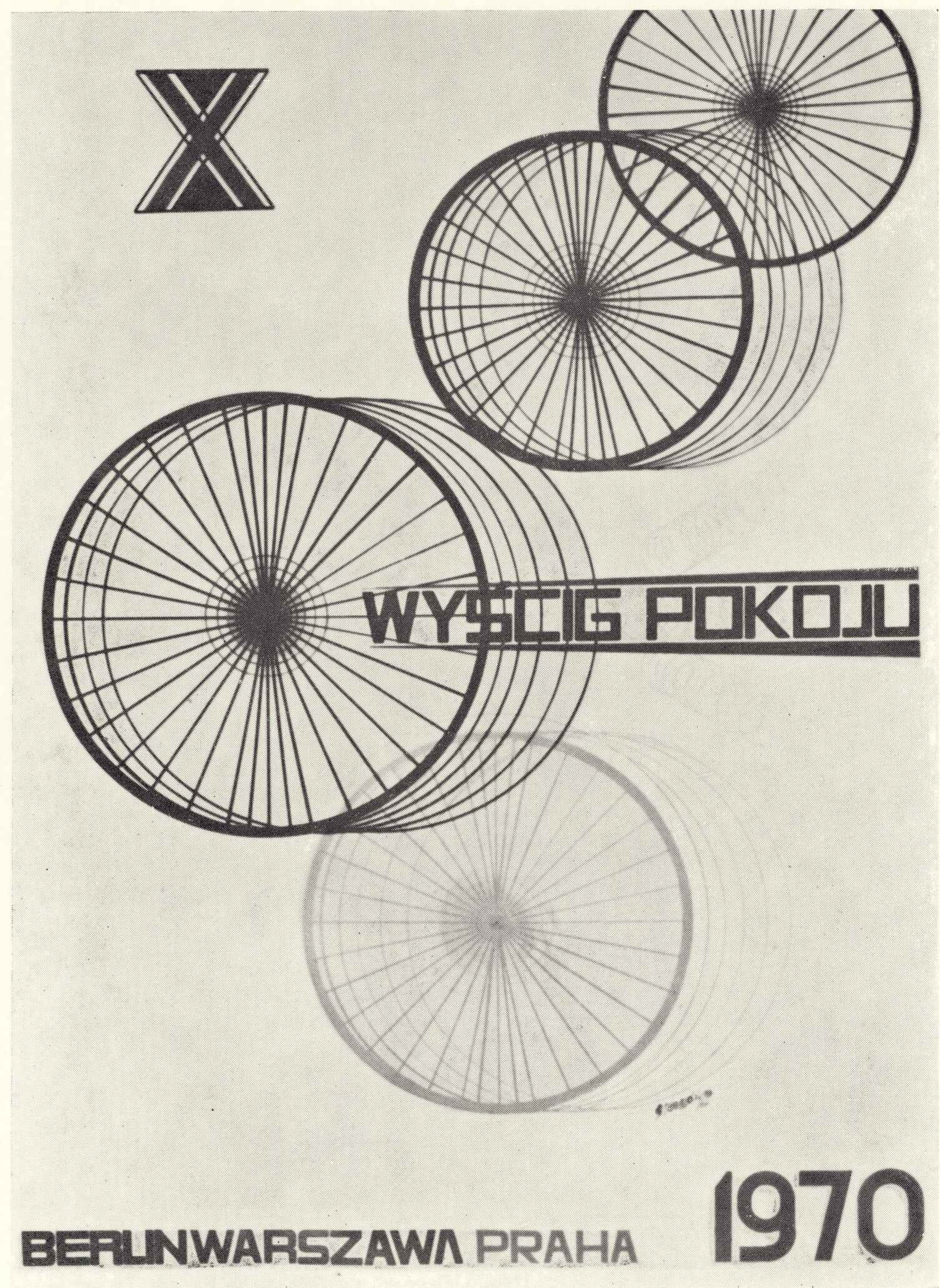
POLAND

LIT. ART. W. GŁÓWCEWSKI WARSZAWA

TEATR WIELKI W WARSZAWIE

GIACOMO PUCCINI

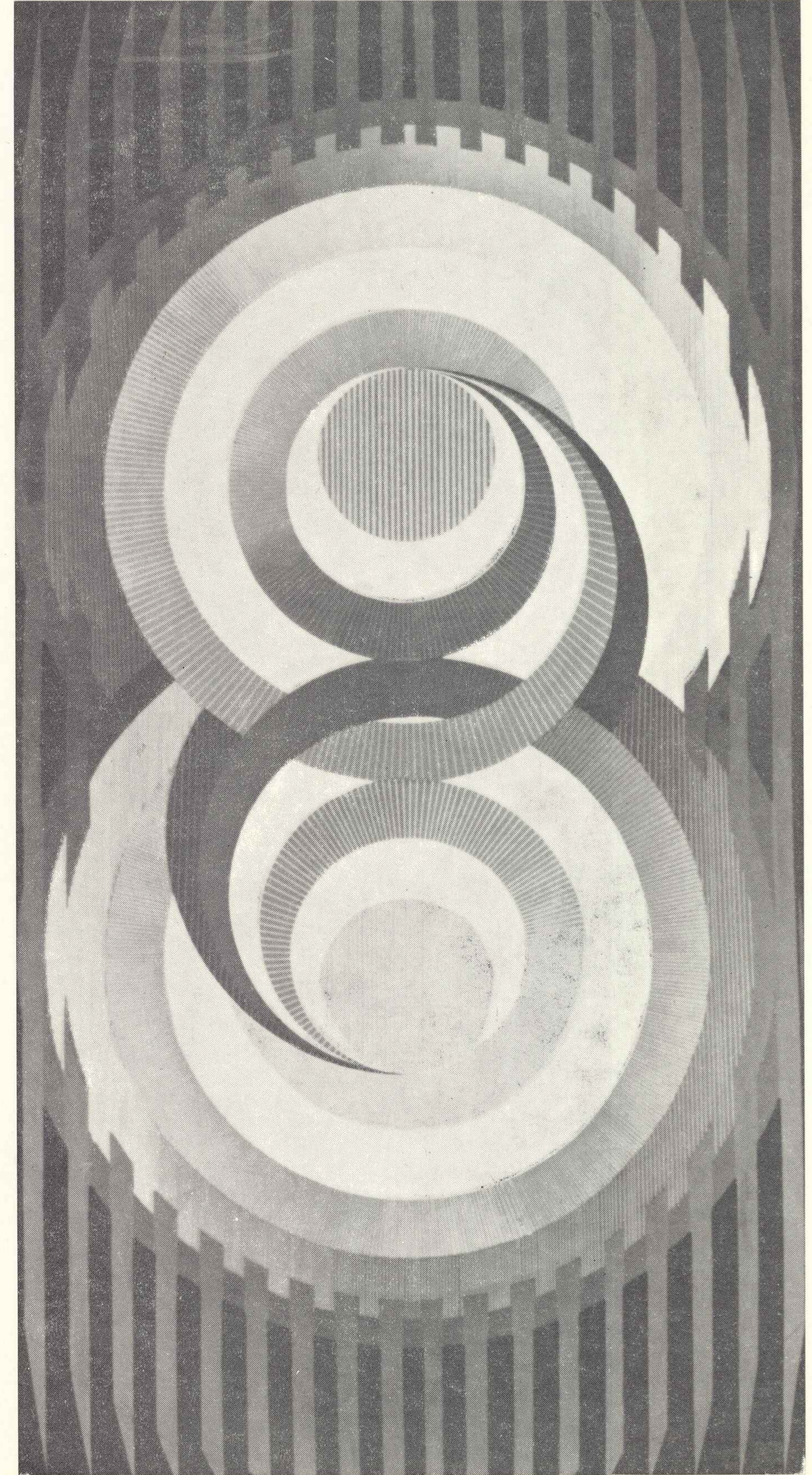
W.A. MOZART

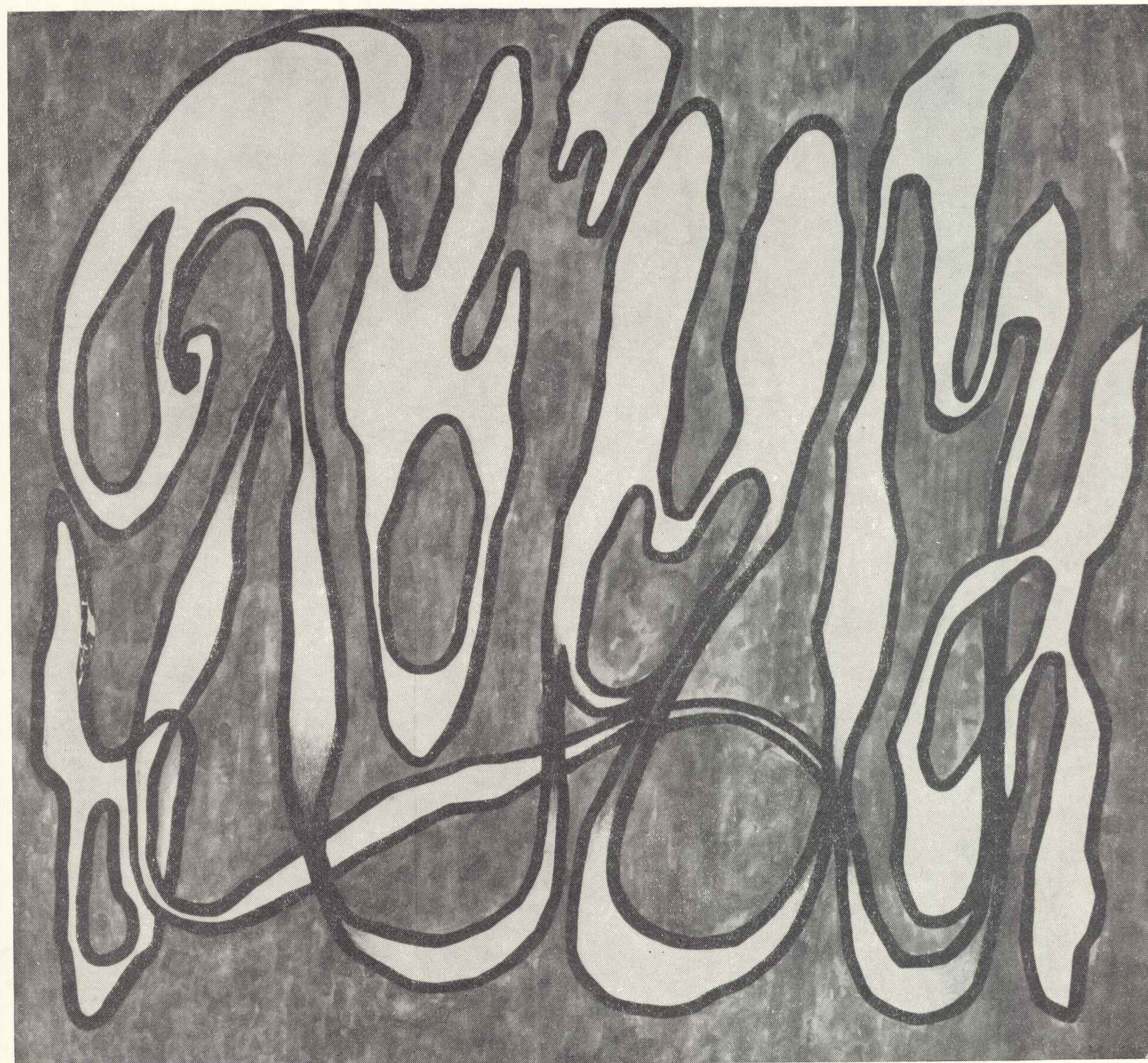
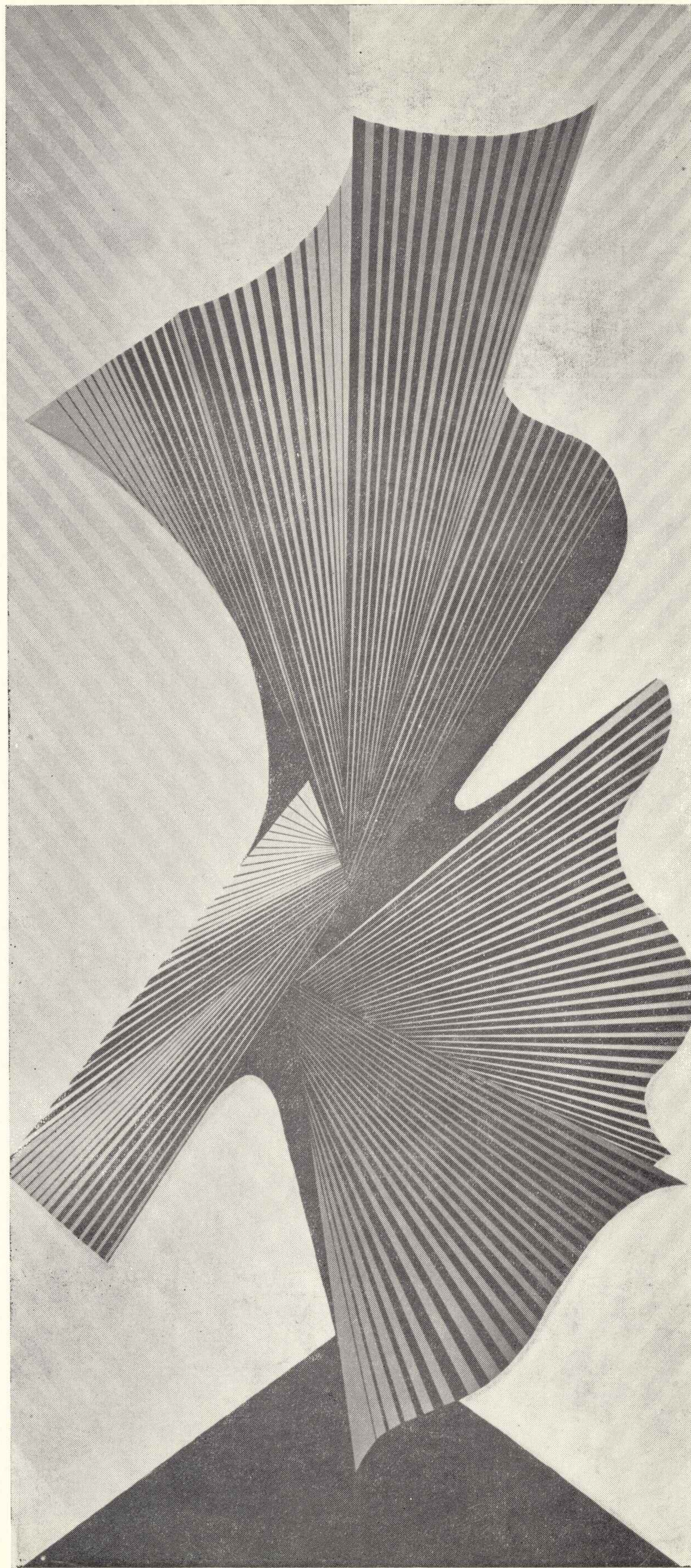
WESSELE

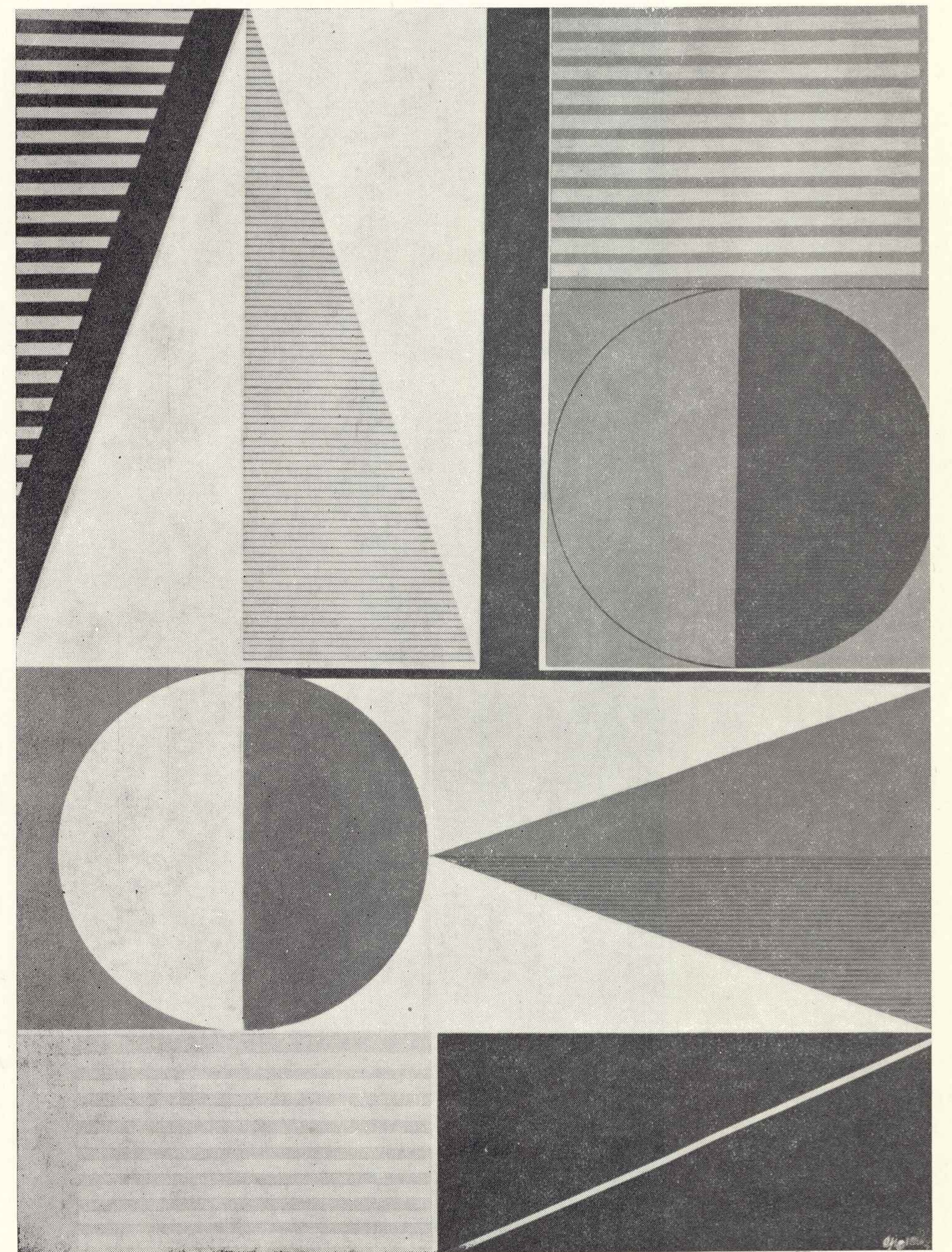
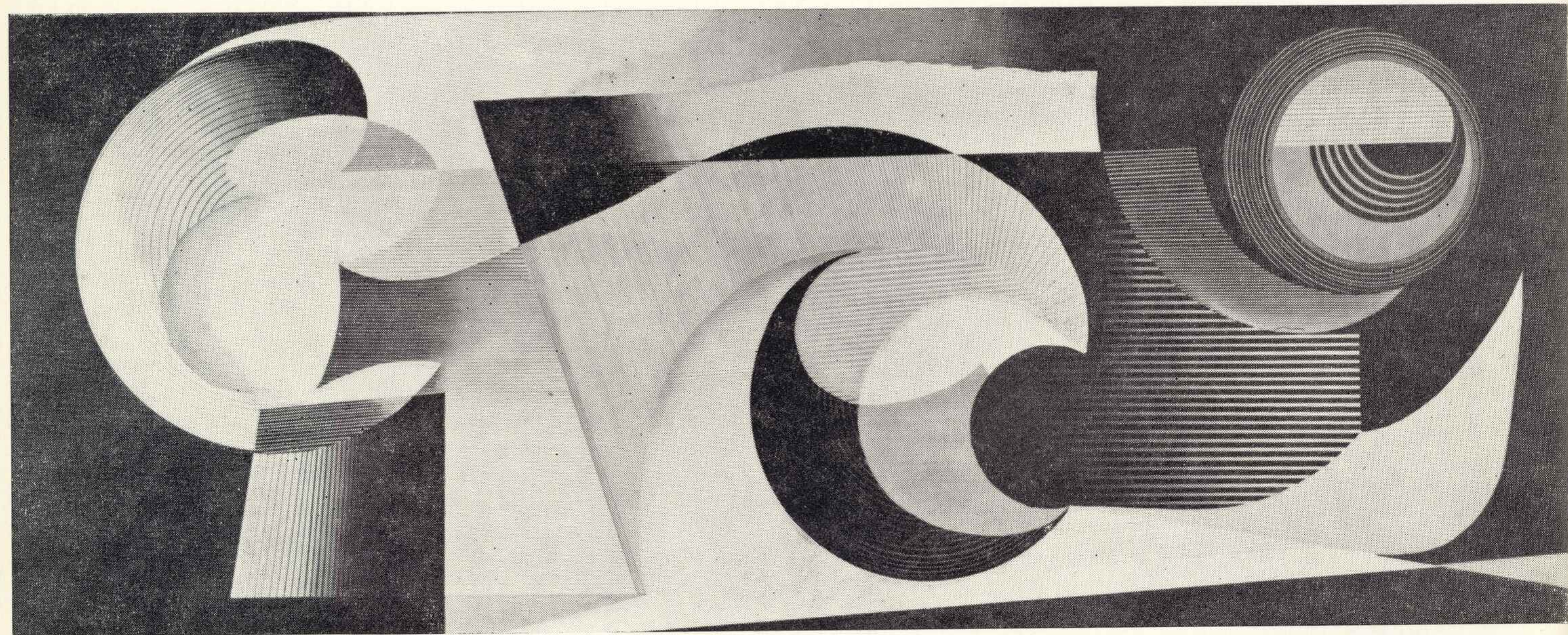

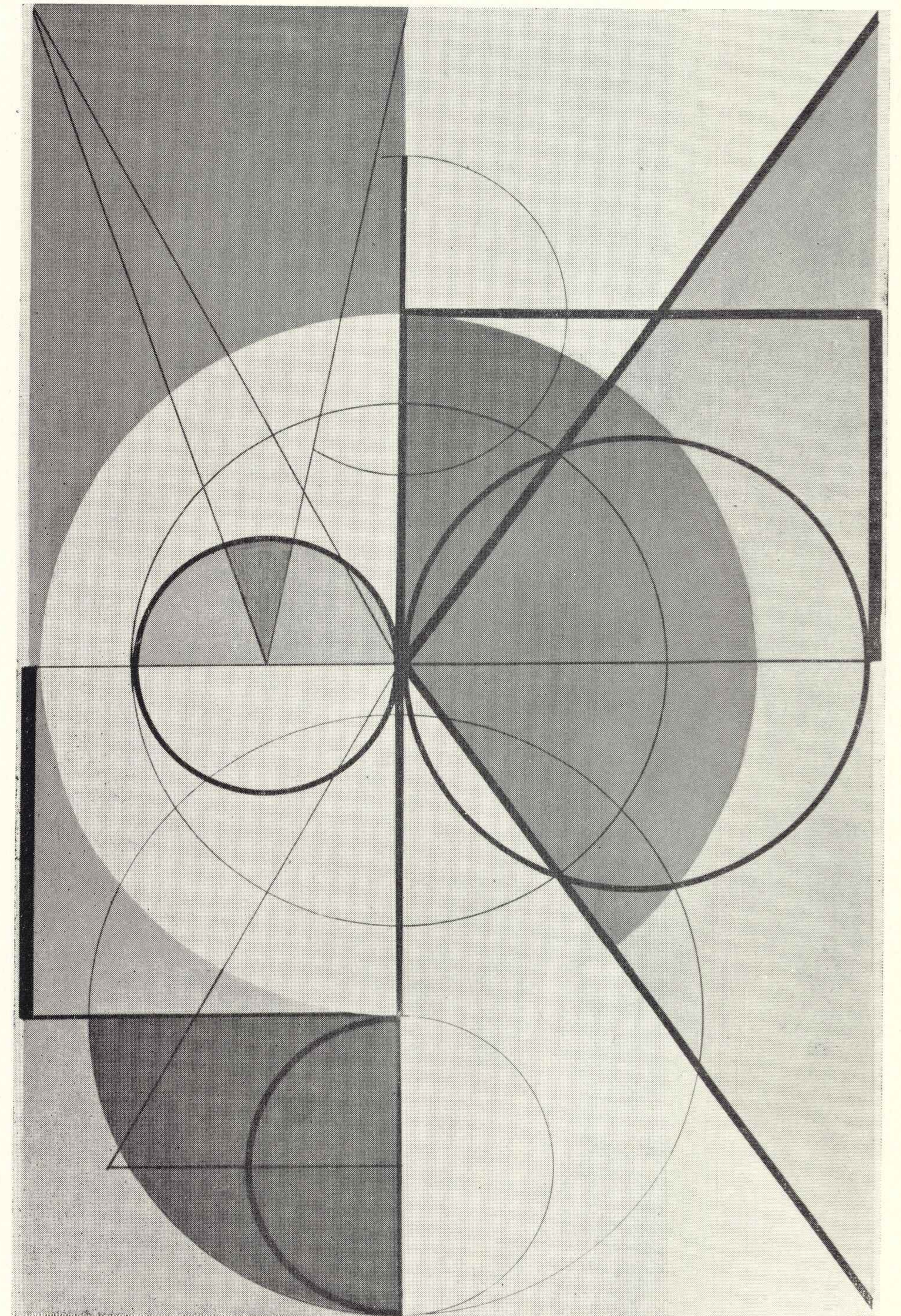
FIGARO

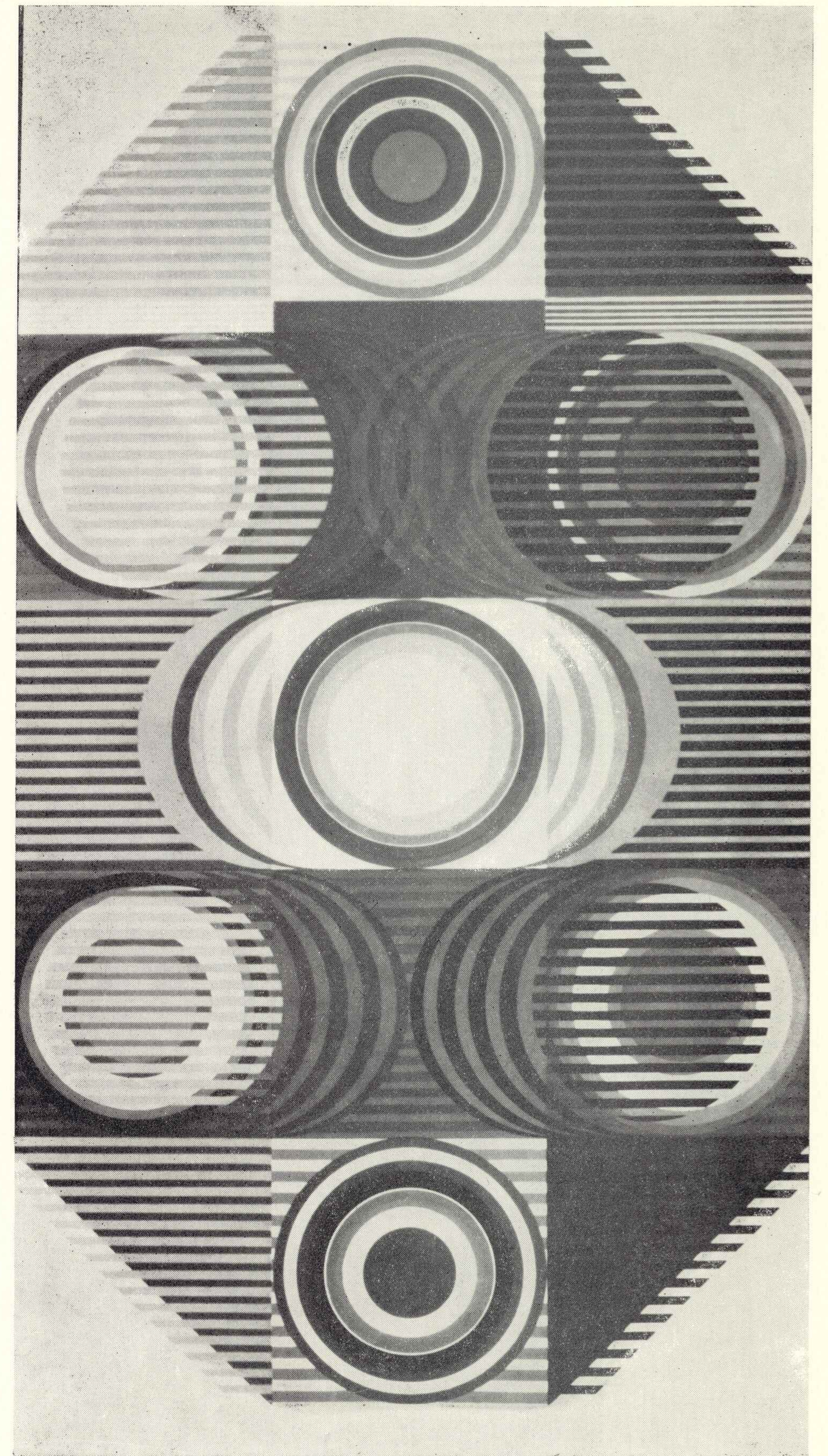
KOMPOZYCJE

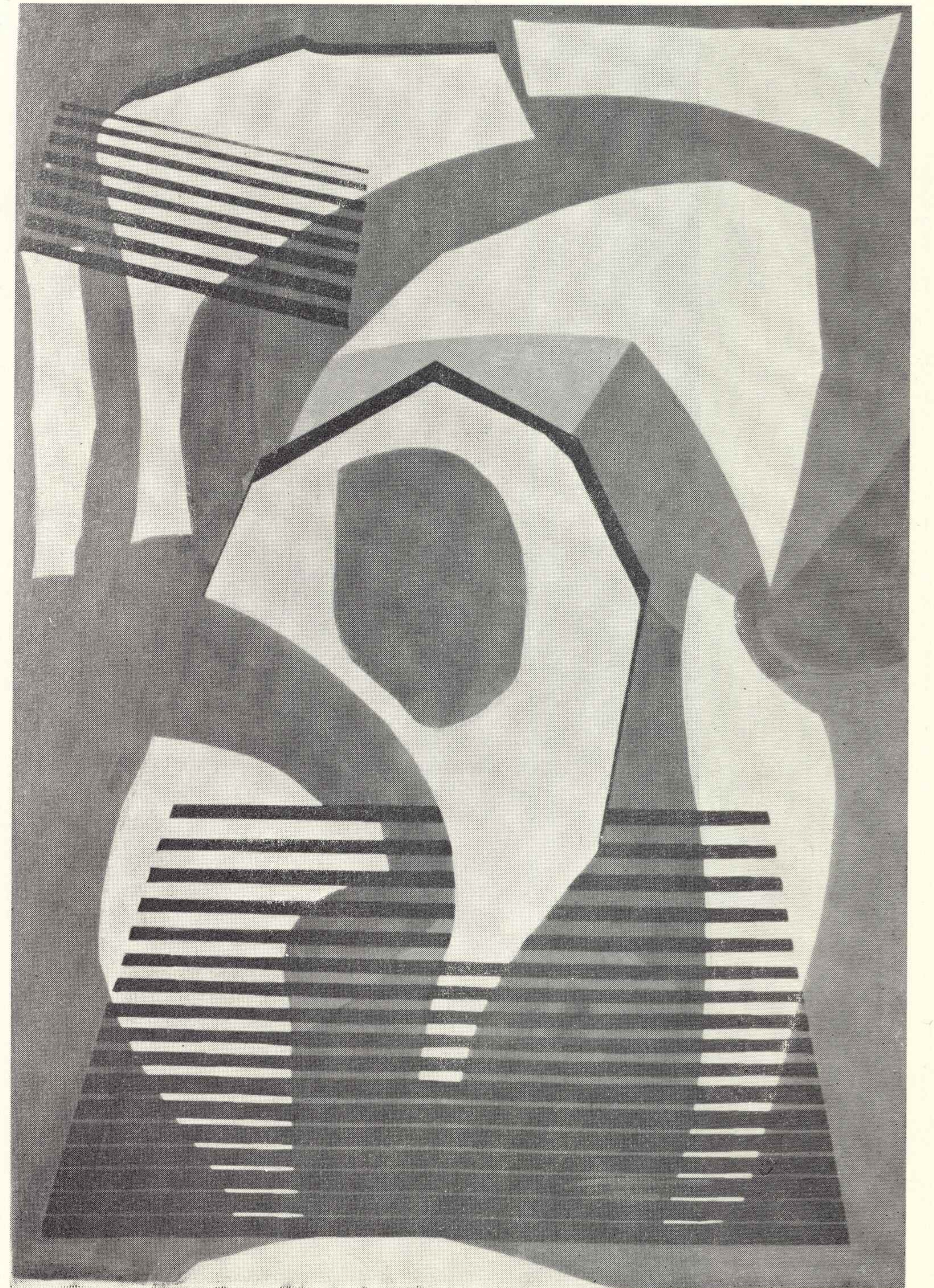
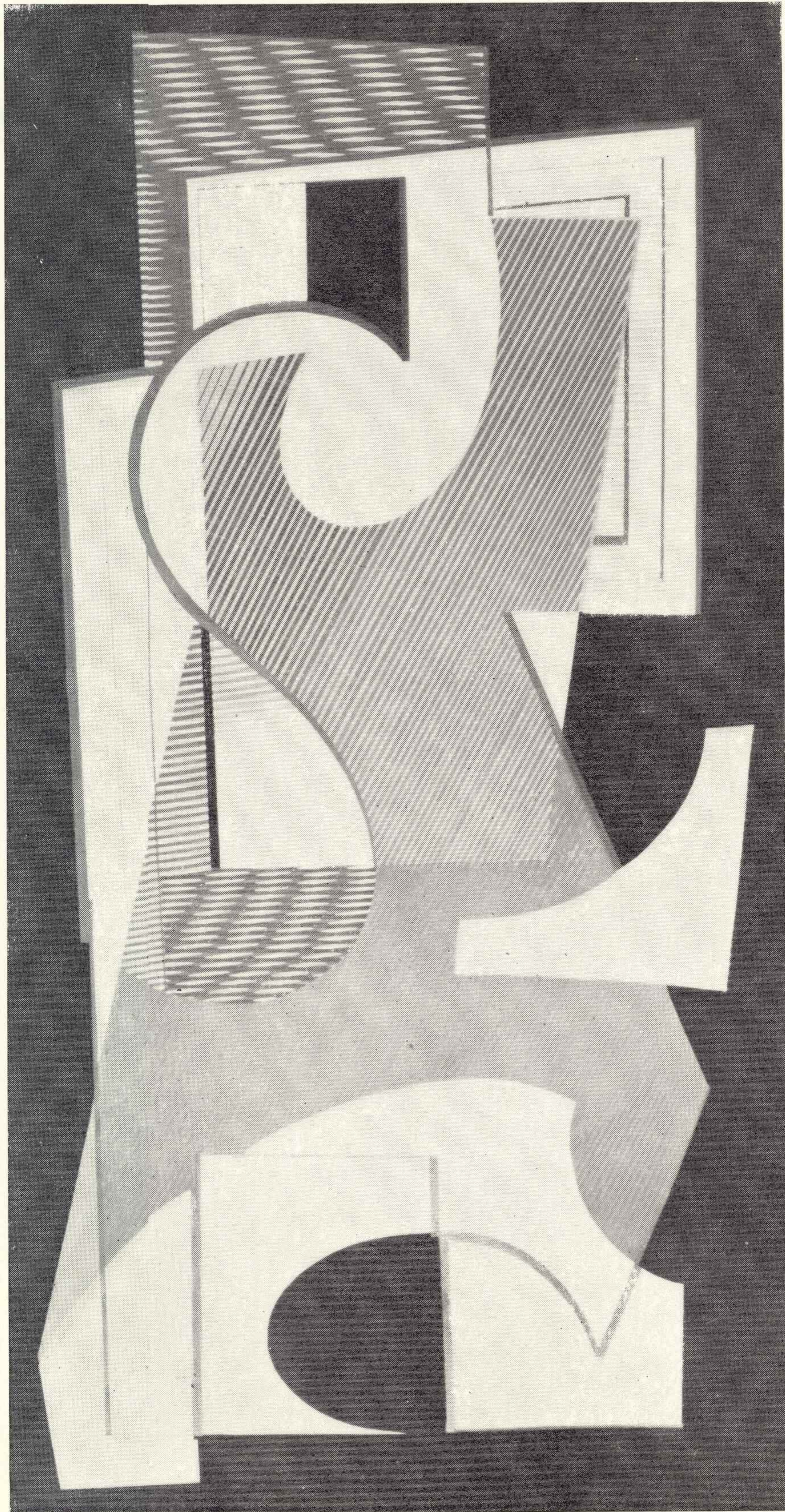

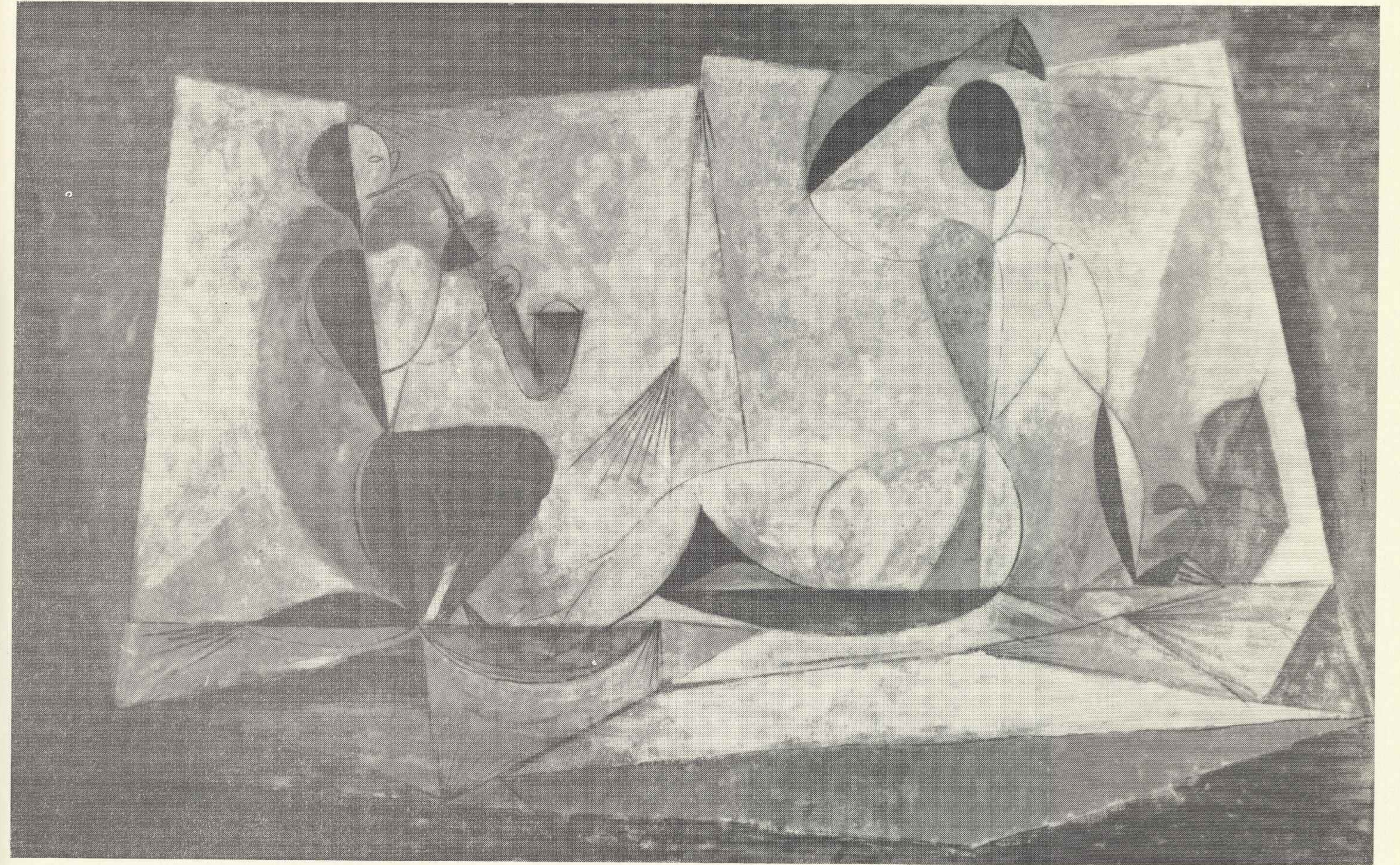

Projekt ekspozycji, plakatu i katalogu: Tadeusz Gronowski

Redakcja katalogu: Helena Szustakowska (CBWA)

Fotografia artysty: J. Schabenbeck-Mokrzycka

Zdjęcia do katalogu: Marek Holzman

Druk: Doświadczalna Oficyna Graficzna PSP A-11

50.000

100/72

1.00